

діяльність, зростала значно вищими темпами, ніж у 2016 р. (відповідно у 2,3 та 1,4 раза). У жовтні 2016 р. зберігалася зазначена тенденція: вимоги за кредитами на інвестиційні цілі зросли на 11,8 %, а на поточні потреби на 2,2 %. У структурі вимог 85,7 % становила заборгованість за кредитами, наданими на забезпечення потреб поточної діяльності, решта (14,3 % – на інвестиційні цілі). Подібна ситуація зберігалась до кінця 2016 р. Одним з пріоритетів діяльності уряду на 2017 р. визначено забезпечення здатності бізнесу до власного розвитку. Для цього потрібно продовжувати передачу повноважень на місця; сформувані умови для збільшення прямих іноземних інвестицій та стимулювання внутрішнього інвестування.

Методи державного стимулювання інвестиційної діяльності:

податкове стимулювання – зниження ставки податку, інвестиційна податкова знижка, відміна податків на реінвестування, податкові угоди з іншими країнами, податкові кредити;

фінансове стимулювання – прискорена амортизація, субсидії, пільгові кредити, інвестиційні гарантії, безпроцентні кредити;

інфраструктурне забезпечення – надання земельних ділянок у безкоштовне користування або за пільговими цінами, надання приміщень у безкоштовне користування або за пільговими цінами, забезпечення комунікаціями;

стимулювання конкретних інвестиційних проектів – цільове фінансування ресурсоприродозберігаючого обладнання та проектів, зорієнтованих на поліпшення умов праці і перепідготовку кадрів, сприяння у проведенні техніко-економічного обґрунтування проектів, цільове фінансування на проведення науково-дослідних і проектно-конструкторських робіт.

Поширення фінансової бази регіонам (10 % від прибутку підприємств, відрахування екологічного податку зросли з 35 % до 80 %, а від продажу підакцизних товарів – з 2 % до 5 %, податок на нерухомість) не дає можливості виконати завдання по залученню інвестицій, створенню сприятливого інвестиційного клімату на місцевому рівні. В умовах граничного дефіциту фінансових ресурсів доведеться збільшити трансферти з держбюджету.

За рахунок збільшення трансфертів з держбюджету відбулося номінальне зростання доходів місцевих бюджетів у 2016 р. у порівнянні з 2015 р. на 5,6 % (з 294,4 до 311 млрд грн). Однак з поправкою на інфляцію (у 2015 р. – 43,3 %) реальні доходи місцевих бюджетів скоротилися на 35,4 %. Питома вага дохідної бази місцевих бюджетів з урахуванням трансфертів у структурі консолідованого бюджету України за період 2013–2016 рр. скоротилася на 7 % – з 49 % у 2013 р. (220 з 442 млрд грн) до 42 % у 2016 р. (310 з 720 млрд грн)

Висновок. Для підтримки зростання економіки на базі інноваційного розвитку промисловості потрібно здійснення заходів з боку держави: забезпечення інтеграційних відтворювальних макроекономічних процесів, створення економічних інтересів у господарській діяльності; змінити систему прийняття управлінських рішень; створення індустріальних парків, як осередків інвестиційної політики; здійснення інвестицій спільно банківськими та промисловими менеджерами.

УДК 339.9

СТРАТЕГІЯ ІННОВАЦІЙНОГО ЗРОСТАННЯ КРАЇН З ТРАНЗИТИВНОЮ ЕКОНОМІКОЮ

О. В. Таранич

Пошук імперативів економічного зростання країн з транзитивною економікою є актуальним науковим завданням в умовах глобальної конкуренції й економічної диференціації країн. Коли політична ізоляція від глобального середовища стає тягарем

економічного розвитку, коли технологічний занепад промисловості обмежує глобальну конкурентоспроможність країни – шлях до світового ринку відкриває участь в міжнародному поділі праці як сервісного партнера, постачальника послуг, кваліфікованих кадрів, учасника НДДКР.

Феномен посилення міжнародної конкурентоспроможності Японії, Ізраїлю, нових індустріальних країн, Китаю протягом 1960–2000 рр.; порівняння результативних показників міжнародних конкурентних переваг розвинених країн світу свідчать, що базисом сучасної моделі формування міжнародної конкурентоспроможності провідних країн світу є їх інноваційний розвиток.

Завдання оцінки конкурентоспроможності економіки країни, розробки, виконання програм та політики її підвищення офіційно інституціалізовані в багатьох країнах. У низці країн розроблена інноваційна та науково-технічна політика, що забезпечує активізацію інноваційної діяльності й підвищення сприйнятливості економіки до інноваційних процесів (Лісабонська стратегія країн ЄС, ініціативи щодо інвестиційного та промислового співробітництва АСЕАН) [1].

Мета роботи – визначення особливостей формування конкурентних переваг країн за умов світової економічної нерівності (поляризації); формування стратегії інноваційного зростання країн з транзитивною економікою.

Феномен технологічного лідерства розвинених країн пояснюється масовим перерозподілом ресурсів у технологічні ланцюги нового технологічного укладу з одночасним поширенням відповідних соціальних й інституціональних нововведень, що приносить значний надприбуток, нагромадження якого дозволяє модернізувати національну економіку. З цього приводу тотальний розвиток промисловості з метою імпортозаміщення не має ні економічного, ні стратегічного сенсу, тому що тягне за собою підвищені капіталовкладення з проблематичною віддачою внаслідок обмеженості національного ринку за всім асортиментом продукції, а також неможливістю одночасного забезпечення її високої конкурентоспроможності на світовому ринку.

В умовах глобалізації зростання міжнародної конкурентоспроможності країн визначається за такими тенденціями конкурентної боротьби на світовому ринку:

- загострення міжнародної конкуренції щодо залучення інвестицій, розширення присутності на світових ринках товарів і послуг, яка виявляється в зниженні регуляторних обмежень для господарської діяльності в країні та усуненні зовнішньоекономічних бар'єрів під тиском ТНК та в рамках зобов'язань держав перед СОТ, що обмежує можливості держав здійснювати самостійну економічну політику через звуження інструментів, якими вони можуть скористатися;

- докорінна зміна балансу глобальних конкурентних сил внаслідок інтеграції у світову економічну систему швидкозростаючих східноазійських країн; ці сили створюють нові торговельні та інвестиційні можливості внаслідок підвищення глобального попиту, але також формують нові виклики, змушуючи країни адаптуватися до нових умов шляхом коригування моделі участі у міжнародній спеціалізації;

- зростання конкуренції між виробниками країн, що розвиваються, і країн з перехідною економікою на світовому ринку низькотехнологічних товарів;

- стрімке посилення глобальної конкурентної боротьби за інноваційні та інтелектуальні ресурси у створенні національних конкурентних переваг;

- зміна парадигми економічного зростання, що передбачає перехід від моделі, заснованої на масовому стандартизованому виробництві, великомасштабній науці, ефектах масштабу і масовому споживанні, до моделі «гнучких виробничих систем та систем надання послуг», до постійних та довгострокових інновацій, технологічної та інноваційної ренти, швидко змінюваних й диференційованих структур споживання і нецінової товарної конкурентоспроможності;

- зростаюча інтернаціоналізація праці, яка приводить до збільшення загроз щодо втрати інтелектуального та інноваційного потенціалу країни через міжнародний трансфер знань, інновацій та послуг.

Отже, завдання покращення конкурентоспроможності транзитивних економік передбачає формування нового рівня регулювання економічних відносин. Йдеться про орієнтацію політики забезпечення конкурентоспроможності на створення сприятливих ринкових умов й інтенсифікацію зусиль у тих сферах, що мають потенціал імпортозаміщення та розвитку експорту на інноваційних засадах.

У цьому контексті слід визначити два ключові напрямки реформування в країнах з транзитивною економікою: перехід до постіндустріальної моделі виробничо-економічного розвитку; реформування системи вищої освіти. Розглянемо вказані напрямки більш докладно.

По-перше, це відмова від стратегії наздоганяючого розвитку базових галузей промисловості, що створюють лише умови для «тінізації» економіки. На глобальному ринку великий бізнес самостійно здатен відшукати оптимальні ніші функціонування та розвитку. Більш вагомий вплив на економічне зростання має середній клас як власник і споживач продукції середнього та малого бізнесу. Створення робочих місць у сфері послуг протягом трьох-п'яти років здано «витискати» такі підприємства на регіонально-світовий рівень (обслуговування країн-сусідів) та підвищувати міжнародну конкурентоспроможність цих країн.

По-друге, система вищої освіти країн з транзитивною економікою повинна забезпечувати підготовку фахівців, здатних до самозайнятості, до роботи в сфері малого та середнього бізнесу, головне, обізнаних в реаліях сучасного світу, готових залишитись та розвивати власну країну.

Таким чином, стратегія інноваційного зростання країн з транзитивною економікою складається як результат галузевих структурних перетворень, що полягають у формуванні організаційних можливостей розширювального відтворення через виробництво й експорт послуг, розбудови постіндустріального суспільства. «Локальний» характер інноваційного зростання в еру глобалізації дозволяє здійснювати поступове нагромадження капіталу, провести структурні реформи промисловості, інфраструктури, торгівлі та послуг, створювати умови для «точкового» впровадження державних програм інноваційного розвитку країни.

Література

1. Таранич О. В. Особливості формування конкурентних переваг розвинених країн на світовому ринку // Економіка і організація управління: Збірник наукових праць. — Вінниця: ДонНУ, 2016. – Вип. 3 (23). – 440 с. – С. 317–326.

УДК 658: 664.6 (045)

АНАЛІЗ ВПЛИВУ СУЧАСНИХ КОНЦЕПЦІЙ МЕНЕДЖМЕНТУ НА ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАЦІЙНОГО СЕРЕДОВИЩА ПІДПРИЄМСТВА

О. А. Шлапак

Проблема формування оптимального комунікаційного процесу в управлінні, ефективності комунікацій вже багато років знаходиться в центрі уваги фахівців з менеджменту. Оцінка комунікацій повинна бути здійснена на основі вимірювання часу та результативності роботи з базою даних. Результативність може бути оцінена експертними методами за відповідністю знайденої інформації для виконання управлінських та бізнес-процесів.